

Izgubljeni čovjek u »gradu bez Boga«

Putovi nove evangelizacije

Ivica PAŽIN

predstojnik Nacionalnog
katehetskog ureda HBK

Drugi vatikanski koncil kao korijen nove evangelizacije

Prema Pastoralnoj konstituciji Drugoga vatikanskog koncila *Gaudium et spes*, pastoralno djelovanje Crkve ne sadržava u sebi samo iskustva i djelovanja crkvenih službenika, nego i ona krštenih i krizmanih vjernika, koji su zapravo temelj čitavoga pastoralna Crkve. Osim što se u toj konstituciji širi krug osoba odgovornih za pastoral, širi se također tumačenje i sadržaj samoga pastoralna. Tako se, prema Konstituciji, pastoralno djelovanje Crkve ne dovršava samo u naviještanju kršćanske vjere ili u njezinu slavljenju, nego se širi i na područja ljubavi prema bližnjemu te na sveobuhvatno područje dijakonije Crkve. Takvo konceptualno proširenje pastoralna može se temeljiti na autentičnome načinu života *Pastor bonus*, Dobroga Pastira, koji je uvijek povezivao obje stvarnosti: riječ i djelo, naviještanje vjere u Boga koji otkupljuje i ljubi čovjeka zajedno sa »socijalnom« dimenzijom vjere koja se prema čovjeku ophodi u punoj solidarnosti. Upravo u susretu s takvim ophođenjem prema čovjeku nerijetko nastaje prostor onoga iskustva koji je temelj vjere u dobroga Boga.

Kada se programatski početak navedene konstitucije, u kojemu se »zajednica kršćana doživljava doista

usko povezana s ljudskim rodom«, s naglaskom da »radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika« (GS, 1), dovede u usku povezanost s izričajem dogmatske konstitucije o Crkvi *Lumen gentium*, koja Crkvu definira kao »znak i oruđe najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda« (LG, 1), tada pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* daje ovoj dogmatskoj točno određeno praktično značenje: Crkva mora vidjeti, uočiti i čuti brigu i radost čovjeka. Tko to ne čini, s dogmatskom konstitucijom o Crkvi, točnije sa samom Crkvom, zapravo nema ništa zajedničko.

Želeći, dakle, kratko progovoriti o poimanju nove evangelizacije, ne činimo to samo u iščitavanju trendovskoga govora Crkve u duhu vremena, nego u duhu trajnog promišljanja Crkve o »znakovima vremena« koji su, u okviru nove evangelizacije, duboko ukorijenjeni u povijest Crkve, naravno, i u dokumentima Drugoga vatikanskog koncila. Tako je nova evangelizacija, o kojoj je danas često riječ, započela i prije nego što se verbalno, kao takva, danas prepoznaje.

Razlozi nove evangelizacije

Nije prošlo samo pola stoljeća od Drugoga vatikanskog koncila, nego i od knjige američkoga profesora i baptističkog pastora Harveya Coxa. Riječ je o knjizi *Grad bez Boga*, u kojoj autor, modificirajući promišljanja o »areligioznom kršćanstvu« Dietricha Bohnhöffera, piše svojevrsni manifest moderne sekularizacije. Nedugo nakon toga, anglikanski biskup John A. T. Robinson objavljuje knjigu *Bog je drukčiji*. Oba su ova djela približila širokoj publici temeljne misli jednog novog pokreta koji je imao širi horizont i dublje korijene negoli se tada moglo očekivati. Jezgra toga programa bila je očita u formuli: živjeti i oblikovati svijet *etsi Deus non daretur* – kao da Boga ne bi bilo. Taj je izazov pao na takvo plodno tlo te bio takvom oduševljenošću prihvaćen da se danas smijemo pitati gdje je zapravo nestao tih godina kritički duh svijeta, ali i Crkve koja je u budućnost gledala na temeljima netom završenog Drugoga vatikanskog koncila. Drugim riječima, mnogi su tada povjerovali da su u ideji sekularizacije iznova pronašli odlučujuće sredstvo kojim bi svijetu dali njegov »novi« početak. I ne samo to. Pozivajući se na pisma Dietricha Bohnhöffera, koliko god ostaje zapravo nejasna njegova uloga na početku nove epohe sekularizacije, zrelost čovjeka se tumači u shvaćanju da Bog od njega traži da živi život bez Boga, jer Bog »koji je

s nama, jest Bog koji nas napušta (Mk 15,34). Bog koji nam dopušta živjeti u svijetu bez radne hipoteze Bog, jest onaj Bog pred kojim stalno stojimo«. Naravno, nije se trebalo, kako to bliža povijest pokazuje, dugo čekati na ekstremiste i nesporazume koji su iz teorije i ideje sekularizacije stvorili sustav sekularizma, pri čemu je shvaćanje osobe i njezine slobode postao temeljni znak novoga vremena, a sve što je moglo priječiti razvoj takve ideje trebalo je ukloniti iz javnoga prostora. Sekularizam tako postaje oznaka za odvajanje od kršćanske religije koja ne bi smjela imati glas kada je riječ o privatnom, javnom i društvenom životu. Osobna će se egzistencija konstruirati bez odnosa prema religioznom, a samo religiozno bit će ostavljeno na životu u kutku privatnoga. Jednostavno, čovjek i svijet su postali toliko odrasli i zreli da im Bog više nije potreban. Osobnost, kao stvarnost, postala je toliko važna da će se, čemu smo često svjedoci i u Hrvatskoj, daleko lakše tolerirati društvene nejednakosti i nepravde negoli eventualna »ograničenja« slobode privatnoga života. Naravno, sekularizam se danas pojavljuje u mnogim suvremenim oblicima. Ovim redcima nije cilj to pokazati. Cilj je pokušati najjednostavnije prikazati put i način na koji je Bog nestao iz središta ljudskoga života. Nažalost, upravo zbog toga niti suvremeni čovjek ne zna kome i gdje zapravo pripada. Neovisno o mnogim krizama u kojima se nalazimo, aktualna kriza je najprije kulturalna, još i više: ona je antropološka. Čovjek kao biće je u krizi.

Prve misli nove evangelizacije

Želja za apsolutnom slobodom čovjeka neće se utajiti ako je čitav život čovjeka određen samo takvom slobodom. Niti se autonomija čovjekova života očituje samo u tom da se duboko ukorijenjena čežnja za Bogom u potpunosti utiša. Još će se manje zagonetnost osobne egzistencije riješiti ako misterij samoga života u cijelosti uklonimo iz spoznajnoga miljea čovjeka. Tek kada se u misterij života uroni, zajedno s njim kada se uroni u duboko shvaćanje autonomije (i) za drugoga, tako i slobode, život će se moći zvati životom. To je put kojim treba kročiti nova evangelizacija. Prečaci tu ne postoje. Krenuti prečacima, bez Boga, značilo bi izgubiti se u labirintu ponuda svijeta koji nam ne bi dopuštao pogled u Onoga bez kojega suvremeni čovjek želi živjeti. Crkva je, kako reče Drugi vatikanski koncil, zajednica kršćana, usko povezana s ljudskim rodom. Ona mora tražiti nove putove dijaloga s njim kako bi ga vratila na korijene i prave početke njegova postojanja.